WASHINGTON D C

Пам'ятайте про Україну!

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Редакція і Адміністрація: "Svoboda", 30 Montgomery St. Jersey City, N.J. 07302
Телефони: (201) 434-0237, (201) 434-0807
з Ню Йорку (212) 227-4125
УНСоюзу: (201) 451-2200
з Ню Йорку (212) 227-5250

РІК LXXXVI. Ч. 175 ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 4-го СЕРПНЯ 1979 ЦЕНТІВ 25 CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, AUGUST 4, 1979 No. 175 VOL. LXXXVI.

МАРТА КОКОЛЬСЬКА ТА ВАСИЛЬ МЕЛЬНИЧИН — ВОКАЛІСТИ НА УКРАЇНСЬКОМУ ФЕСТИВАЛІ У ФІЛЯДЕЛЬФІЇ

Марта Кокольська-Мусійчук

Василь Мельничин

Філядельфія. (В-УККА). Фортепіяновою солісткою в Українському Фестивалі музики, пісні й танку „Гомін України" в Рабин Гуд Делл-Схід у п'ятницю, 17-го серпня ц.р., буде мужичка гордість української Філядельфії — концертова піяністка-віртуоз Лідія Аргимів. Хорову частину концерту виповнить чоловічий хор „Прометей", а народні танці виконає славний Український Танцювальний Ансамбль Петра Марунчака з Монтреалю.

Для виконання вокальної частини концерту запрошено співачку Марту Кокольську-Мусійчук з Ню Йорку та оперного й концертового тенора Василя Мельничина з Френкфорду, Кентакі. Відділ УККА у Філядельфії, що його очолює проф. д-р Петро Стерчо, доклав і цього року максимум зусиль, щоб традиційний вже Український Фестиваль на всеміському форумі в Рабин Гуд Делл-Схід, у Фермонт парку Філядельфії, був за якнайвищому мистецькому рівні. Тільки в той спосіб можна належно зарепрезентувати здобутки української культури перед неукраїнською публікою, яку до участи в нашому фестивалі запрошує Відділ Розваг Міського Уряду Філядельфії, що фінансово підтримує влаштування цієї великої української культурної імпрези.

Марта Кокольська дуже поблена філядельфійською українською публікою оперова солістка. Уроджена Стрия, в Україні, музичні студії проводила зокрема у славному Моцартеум, в Зальцбургу, Австрія, а відтак продовжувала в найкращих учителів голосу в Ню Йорку. Вже від 1961 року співає вона в провідних ролях Нюйоркської Міської Опери в таких світової слави операх як „Кармен", „Фавст", „Аїда", „Ля Богем", „Мадам Баттерфляй" та інші. Відома вона українській публіці з її провідних роль в українських операх: „Катерина", „Наталка Полтавка", „Відьма", „Запорожець за Дунаєм" і ін., як і з її участи в українських національних імпрезах і концертах. Співачка виконує репертуар не тільки українською, але й англійською, французькою, німецькою, чеською, італійською та іншими мовами. Разом з іншими, вона принесла українську вокальну творчість до заль біля 200 американських коледжів і університетів, де вона концертувала.

Василь Мельничин, оперний і концертовий тенор, співатиме соло та виступить в дуеті з Мартою Кокольською.

Після минулорічної участи в програмі Українського Фестивалю співака Павла Плішки з Метрополітальної Опери нелегко було підшукати гідного наступника до участи в цьогорічному фестивалі. Організатори концерту переконані, що Василь Мельничин внесе свіжість у мистецьке виконання програми й публіка вітатиме його з ентузіязмом, бо це його перший виступ у Філядельфії на такому багатолюдному форумі.

Співацький талант відкрито у Василя Мельничина вже за його часів студій економічних наук у Мюнхені. Там наш славний перший тенор Мюнхенської Державної Опери, Орест Руснак, відкривши у Мельничина талант, став його першим учителем співу. Пройшовши добру школу Ельзи Домберґер, молодий тенор дебютував у операх „Тоска", „Циганський Барон" і [illegible], що їх ставив св.п. Богдан Пюрко в Европі. Свої студії поглиблював він у Чікаго, звідки повернувся до Риму, щоб вчитися у світової слави тенора Тіта Скіпи. Так підготований, дає Мельничин власні концерти в Римі й Відні. Повернувшись до Америки, виступає він у провідних ролях тенора в операх „Ріголетто", „Ля Травіятта", „Ля Богем", „Флєдермуз" і ін., як і в українських операх „Катерина" й „Запорожець за Дунаєм". Перебуваючи тепер у Френкфорді, Кентакі, Василь Мельничин там є найпопулярніший оперний і концертовий тенор. „Іль Темпо" (Рим) назвала Василя Мельничина „одним із найкращих ліричних співаків", а чікагський „Мюзік Лідер" оцінює його так: „Дуже точний в голосовій інтерпретації, тенор великої якости". Після одного недавнього концерту в Канзас Сіті, музичний критик „Репортера" сказав, що виступ Василя Мельничина „був музичним верхом року".

Співаки — Марта Кокольська й Василь Мельничин співатимуть напереміну при фортепіяновому супроводі проф. Богдана Перфецького, Галини Мазурок-Рей та Андріяни Мельничин, донечки ліричного тенора.

Управа Відділу УККА у Філядельфії вже тепер запрошує набувати квитки вступу на Український Фестиваль для себе та своїм приятелям не-українцям, а для них, що їм важко покрити кошти вступу має також безкоштовні квитки.

ВІДБУЛАСЯ ПРЕСКОНФЕРЕНЦІЯ З НАГОДИ ЧЕТВЕРТОЇ РІЧНИЦІ ПІДПИСАННЯ ГЕЛЬСІНКСЬКИХ УГОД

Ню Йорк. — У вівторок, 31-го липня, відбулася пресова конференція Груп сприяння виконанню Гельсінкських угод одночасно в Ню Йорку і Москві, щоб відзначити четверту річницю підписання кінцевого акту Гельсінкської наради, яку підписали 1-го серпня 1975 року ЗСА, Совєтський Союз і 33 інші держави.

Члени Гельсінкських груп, які зібралися на пресову конференцію в Ню Йорку і в Москві, — там у помешканні Андрея Сахарова, — на протязі 50-60 секунд мали телефонний зв'язок, який правдоподібно перервали совєтські власті.

Людмила Алексеева, член — основоположник Московської групи сприяння виконанню Гельсінкських угод й офіційний представник цієї Групи на Заході, підтвердила згідно з повищезазначеною телефонічною розмовою, що в той самий час проходить пресконференція в Москві, на якій крім Сахарова і його дружини Єлени Боннер присутні також Мальва Ланда, член Московської групи, Вячеслав Бахмін, член Діючого комітету проти надуживання психіятрії в Совєтському Союзі, Тетяна Веліканова, одна із членів попередньої ініціятивної групи оборони прав людини в Совєтському Союзі.

Генерал Петро Григоренко, член Української групи сприяння Гельсінкських угод, поінформував присутніх на пресовій конференції в Ню Йорку, що члени Української групи хотіли взяти участь на пресконференції в Москві, але їм не дозволила совєтська влада. Ген. Григоренко, член основоположник Української та Московської Гельсінкських груп, говорячи українською мовою, підкреслив, що чужинецькі кореспонденти знаходяться тільки в Росії (РСФСР), і тому Українська, Вірменська, Грузинська і Литовська групи сприяння виконанню Гельсінкських угод не можуть встановити зв'язків з чужинецькими кореспондентами.

Нюйоркська пресова конференція почалася виступом Роберта Л. Бернстіна, президента Ради видавничої компанії „Рендом Гауз" і голови американського комітету сприяння виконанню Гельсінкських угод, в якому він ствердив про переслідування совєтською владою членів Гельсінкських груп в СССР, з яких шістнадцять членів перебувають у тюрмах та в концентраційних таборах, а сім перебувають на Заході, яких у більшості видалено з СССР проти їхньої волі. Він говорив також про десятьох членів Хартії 77, Гельсінкської групи в Чехо-Словаччині, яких заарештовано й можуть бути суджені.

Бернстін зазначив, що ЗСА повинні знайти „ефективний мирний шлях" для „висловлення свого незадоволення про не виконання кінцевого акту Гельсінкської наради" в Совєтському Союзі й Чехо-Словаччині.

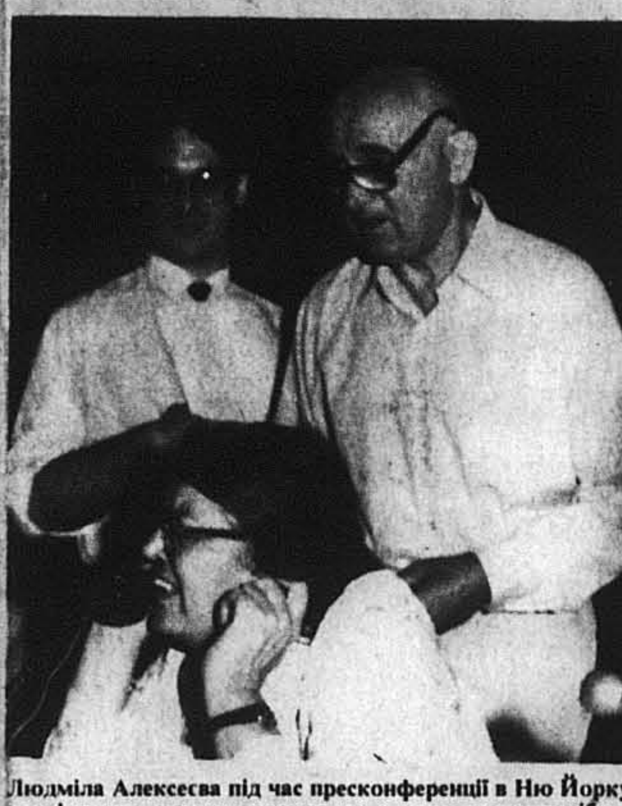
У своїй заяві Людмила Алексеева з'ясувала ціль цієї пресової конференції та передала спільну заяву Московської та Американської Гельсінкських груп, підкреслюючи, що ініціятива у справі спільної заяви вийшла від Московської групи.

У цій спільній заяві закликається створити незалежні від урядів Гельсінкські групи в тих країнах, уряди яких підписали Гельсінкську угоду, та нав'язувати зв'язки між усіма групами, щоб „допомогти народам із різних країн координувати свої зусилля для забезпечення прав людини в усьому світі".

Завданням Гельсінкських груп — оприлюднювати порушення людських прав, не звертаючи уваги в якій країні це сталося.

Алексеєва заявила, що Европейська конференція для справ миру і співробітництва в Београді не стала другим Мюнхеном дякуючи стараниям і зусиллям Гельсінкських груп. Вона висловила надію, що на конференції в Мадриді в 1980 році буде більше осягів у ділянці прав людини, як це було в Београді.

Александер Ґінзбург, член-основоположник Московської Гельсінкської групи, один із п'ятьох дисидентів, яких замінено 27-го квітня ц. р. за двох совєтських шпигунів, ствердив, що Гельсінкські угоди, які зобов'язали підписаних виконувати Універсальну декларацію прав людини ОН, „дали нам право боротися за звільнення всіх політичних в'язнів у СССР і Східній Европі".

Людмила Алексеева під час пресконференції в Ню Йорку телефонним шляхом розмовляє з учасниками подібної конференції в Москві. За нею стоїть ген. Петро Григоренко і перекладач Адріян Каратницький.

(Світлина Роми Сохан-Гаденич)

Він подав для преси список заарештованих членів Гельсінкських груп у ССCP, перераховуючи членів Вірменської, Грузинської, Литовської, Української (О. Бердника, Л. Лук'яненка, М. Мариновича, М. Матусевича, О. Тихого, М. Руденка) і Московської груп, зазначаючи, що він „з наміром почав із імен найменше знаних американцям" тому, що всі члени груп заслуговують однакової уваги, в обороні яких треба робити відповідні заходи. Він додав, що в Совєтському Союзі й Східній Европі є „тисячі політичних в'язнів", останні новини про в'язнів, що перебувають у СССР, надзвичайно хвилюючі: Ю. Орлов важко хворий, потребує опіки лікарів-спеціялістів. О. Тихий „помирає у в'язничій лікарні Свердловська, Урал". В. Петкус і А. Щаранський „сліпнуть" у в'язниці Чистополя, Татарія.

Українську групу виконання Гельсінкських угод репрезентував на пресовій конференції в Ню Йорку ген. Петро Григоренко, який підкреслив, що в неросійських республіках СССР — в Україні, Литві, Вірменії й Грузії — нема закордонних кореспондентів, і там „твориться невимовне": „катування у тюрмах" і провадиться плянова акція „задушування правозахисників". Він навів конкретні випадки такого „катування" в тюрмах Грузії, Вірменії й Литви. Відтак зупинився над переслідуванням членів Української групи: М. Руденка засуджено на 7 років і 5 років заслання, О. Тихого — на 10 років ув'язнення й 5 років заслання, Л. Лук'яненка — на 10 років ув'язнення й 5 років заслання, М. Мариновича — на 7 років ув'язнення й 5 років заслання, М. Матусевича — 7 років ув'язнення й 5 років заслання, В. Овсієнка, нового члена Групи, — на 3 роки ув'язнення. Письменник Олесь Бердник, член-основоположник Групи, перебуває тепер у тюрмі КГБ. Відсидів свій термін ув'язнення член Української групи Петро Вінс. Таким чином жорстоко покарані 9 членів Групи. З первісного складу Української групи *(Закінчення на стор. 4)*

УКРАЇНСЬКА ГЕЛЬСІНКСЬКА ГРУПА З'ЯСОВУЄ ХАРАКТЕР СВОЄЇ ДІЯЛЬНОСТИ

Ню Йорк (Пресова Служба ЗП УГВР). — Друкуємо витяги статті „Наші завдання", що поміщена у четвертому випуску „Інформаційного бюлетеня" Української Гельсінкської групи. Повний текст „Інформаційного бюлетеня", що його одержало Представництво Української Гельсінкської групи за кордоном, появить ся друком у видавництві „Сучасність":

„Українська Група розпочала свою діяльність в умовах посилення репресивних заходів та відвертої українофобської політики радянського уряду. На останньому партійному з'їзді в Києві перший секретар ЦК партії України виголосив свою промову російською мовою. Для послушної армії партійних активістів виступ Щербицького став сигналом для остаточного витіснення української мови з усіх державних установ, навчальних закладів, фабрик та заводів України. Без декретів, постанов, введення спеціяльних статтей у конституцію здійснено захід, який ще раз перекреслив національні права українського народу. Не було маніфестацій, штрайків, заворушень. Багатомільйонна нація пошепки проковтнула внутрі політичний курс адміністрації України і почала пристосовуватись до нових обставин. Послух державного апарату і мовчання великого народу, над яким вчинено нечуване насильство, поповнили насторожити всіх чесних людей світу. Адже таким способом можна здійснити будь-який захід, наслідки якого тяжко передбачити...

Наша активна громадська позиція протистоїть тим які вважають, що в уніформованому суспільстві діяльність правозахисного руху не має якогось значного впливу на внутрішнє політичне життя країни. І чи варто нести такі великі жертви, коли результати сумнівні?

Всупереч подібним міркуванням, ми переконані, що саме в суспільстві, подібному до нашого, острівці правозахисного руху можуть стати великою силою і дати поштовх до його морального оновлення.

Ми далекі від рожевого оптимізму. Ми усвідомлюємо випробування, які чекають на нас. Але ми твердо переконані, що наша праця не пропаде даром. Вона потрібна тим, хто чекає підтримки в боротьбі проти беззаконня, хто шукає активної громадської позиції, на яку може оперти своє ослаблене сумління. Нарешті ми прагнемо відстояти свої елементарні людські права, бо переконані, що подаровані милостиво властьімущими, такі права хисткі і непевні.

Ми віримо у свою правоту та успіх. Адже не можуть люди довго терпіти правопорядок, при якому чесних і мужніх громадян кидають до тюрем та концтаборів тільки за те, що вони інакше думають і не вміють та не хочуть лукавити.

Українська група сприяння виконанню Гельсінкських угод і надалі буде знайомити українську та світову громадськість з фактами порушення:

національних прав українських громадян;

національних прав представників інших народів, що населяють Україну;

релігійних прав; прав на свободу думки, слова і поширення інформації;

прав на освіту, працю, пенсійне забезпечення незалежно від політичних поглядів і релігійних переконань;

прав вільного вибору місця проживання;

прав на відкритий розгляд усіх судових справ, в тому числі і політичних;

прав, визначених статусом політв'язнів, у місцях ув'язнення;

прав, що захищають гідність, здоров'я, життя політв'язнів у концтаборах та тюрмах;

прав на боротьбу проти використання психіятричної науки в політичних цілях...

Члени Групи: Оксана Мешко, Олесь Бердник, Іван Кандиба, Віталій Калиниченко, Василь Стрільців, Петро Січко, Василь Січко, Ніна Строкатова, Юрій Литвин, Василь Овсієнко.

ЗСА ПРОДАДУТЬ СОВЄТСЬКОМУ СОЮЗОВІ ДОДАТКОВУ КІЛЬКІСТЬ ЗЕРНА

Вашінгтон. — Після переведення в Лондоні таємних переговорів між американською і совєтською делегаціями, уряд З'єднаних Стейтів Америки погодився, що Америка продасть Совєтському Союзові додаткову кількість зерна, а саме 10 мільйонів метричних тонн на протязі 14-ох місяців. Крім того речники американської делегації запевнили совєтських представників, що Москва зможе закупити таку саму кількість кукурудзи в тому ж часі.

Секретар Департаменту сільського господарства ЗСА Роберт Берґленд також заповів, що уряд зліквідує обмеження на посіви зерна, перший раз протягом останніх трьох років.

Департамент сільського господарства ЗСА вважає, що у зв'язку з поганим урожаєм і зростаючим запотребуванням населення, Совєтський Союз потребуватиме мабуть додаткових 30,5 мільйона метричних тонн зерна, які він мусить закупити за кордоном. ЗСА надіються на продаж 20 мільйонів метричних тонн. (Одна метрична тонна рівняється 2,200 фунтам).

Такий продаж зерна перевищить совєтські закупи в 1972 році і дорівнюватиме імпортам 1975-76 років, коли збір зерна в Совєтському Союзі був дуже низький і виносив тільки 140 мільйонів тонн.

Згідно з ранішим домовленням, уряд СССР зобов'язаний кожного року купити принаймні 6 мільйонів тонн зерна в ЗСА. Закуп більше як 8 мільйонів тонн мусить бути апробований урядом ЗСА. Цього року совєти одержали дозвіл на закупівлю 15 мільйонів тонн. Досі, до закінчення т. зв. торговельного року, СССР закупив 11,5 міл. кукурудзи і 3,5 міл. тони пшениці. На підставі домовлення проголошеного 1-го серпня ц. р., Совєтський Союз зможе ще закупити в ЗСА 2 міл. метричних тонн пшениці на протязі чергових двох місяців.

Речники Департаменту сільського господарства, які брали участь у таємних нарадах в Лондоні, заявили, що ЗСА відмовились заздалегідь обіцяти Москві точну кількість майбутнього продажу кукурудзи у 1979-1980 рр., бо ще не відомо, який буде збір цього зерна в ЗСА, хоч загально сподіваються, що ЗСА зберуть в цьому році 2,2 більйона бушлів пшениці і 6,6 більйона бушлів кукурудзи. Минулого року американські фермери зібрали 7,1 більйона бушлів кукурудзи.

Американські жиди обурені на Картера

Вашінгтон. Президент Джиммі Картер, порівнюючи минулого вівтірка палестинську проблему до руху за громадянські права в З'єднаних Стейтах Америки, розгнівав лідерів американських жидів, які гостро і публічно зареагували на цю заяву. Крім того, заввагу Президента потрактовано деякими провідними жидівськими діячами, як намагання уряду ЗСА надати Палестинській Визвольній Організації (ПВО) більшого значення.

Натан Перлмуттер, крайовий директор організації „Анті-Дефамешейн Ліґ оф Бнай Бріт" заявив, що він побоюється, що заява президента Картера є заплянованим вибілюванням ПВО. „Ми побоюємося, — заявив Перлмуттер, — що Президент приготовляє американців до евентуальних переговорів з ПВО, що було б суперечне з ранішими обіцянками". Президент Картер і речники уряду категорично заперечили, що вони мають такі інтенції.

Бертрам Голд, екзекутивний віцепрезидент Американсько-Жидівського Комітету, відмітив, що роблячи таку аналогію, президент Картер зробив кривду для американського руху за громадянські права.

Розчарування заявою президента Картера було помітне також на конференції президентів головних жидівсько - американських організацій, які заявили своє обурення з приводу завваги Президента. Один з учасників заявив, що „ми все ще надіємося, що заява Картера була припадкова".

Майже від самого початку президентури Картера відносини між Білим Домом і жидівськими організаціями були змінливими. У березні 1977 р. Президент, виступаючи на політичному мітингу в Клінтоні, Массачусетс, також заявив про потребу батьківщини для палестинських втікачів, які терплять від багатьох років, викликаючи і тоді гострі протести з боку американських жидів.

Однак, пізніша роля президента Картера у мирних переговорах між Ізраїлем і Єгиптом і його заходи у підписанні мирного договору між обидвома згаданими країнами була позитивно оцінена лідерами американських жидів. Але незабаром знову не забракувало критичних голосів, бо в половині 1978-го року деякі жиди вже закидали Картерові проарабські симпатії.

Гарис Морріс, екзекутивний директор „Ди Ню Йорк Урбан Ліґ", заявив, що замітка Картера є „надзвичайно невідповідна, не фортунна і помилкова".

РУМУНІЯ ВІДКИДАЄ ВАЛЮТУ СОВЄТСЬКОГО БЛЬОКУ

Букарешт. Румунський уряд видав нові розпорядження, вимагаючи від всіх закордонних туристів платити за бензину й оливу у твердій західній валюті. Ці розпорядження, у розгарі літнього сезону над Чорним морем, спричинили те, що тисячі туристів з комуністичних країн Східньої Европи задержано на кордонах Румунії, які не мають західних грошей, а валюту їхніх держав румунські власті відмовляються прийняти.

Згідно з опінією західних дипломатів, останнє потягнення румунського уряду являється найновішим розривом ринкової системи, зорганізованої Москвою, відомою під назвою Рада для Взаємної Економічної Допомоги („Комекон"), та на ділі представляє собою відкинення цілої системи „Комекону".

Мадярщина й Чехо-Словаччина заборонили своїм громадянам відвідувати Румунію чи переїжджати через Румунію до Болгарії. Сподіються, що такі самі заборони видадуть також інші комуністичні держави Східньої Европи, головно Польща й Східня Німеччина.

Цьому румунському розпорядженню надають особливого значення тому, що його видав Букарешт саме в той час, коли румунський президент Ніколаї Чаушеску конферував з Леонідом Брежневим в Криму. У минулому Румунія дуже часто відмежовувалася від закордонної і економічної політики СССР, або цілого совєтського бльоку. Останнього листопада Румунія відмовилася дати згоду на збільшення свого воєнного бюджету, на яке погодилися інші держави Варшавського Пакту, але Румунія ніколи досі не відмовлялася від спільної і скомплікованої виміни товарів, грошей та всякого роду інших економічних зв'язків із сателітними державами чи Совєтським Союзом.

З уваги на те, що її запаси нафтової ропи дуже вичерпалися, Румунія рішилася зірвати зі системою виміни грошей і товарів „Комекону". Ціна на бензину піднеслася до 2.50 доляра за гальон, і закордонні туристи мусять платити за неї в американській, британській, швайцарській і західньонімецькій валютах. Туристи з комуністичних сателітних держав можуть платити своїми грішми тільки тоді, коли Румунія заключить спеціяльні договори з поодинокими сателітними державами.

Минулого року понад 800,000 польських туристів відвідало Румунію, або переїжджало через Румунію до Болгарії, і також сотки тисяч туристів з Мадярщини, Чехо-Словаччини і Східньої Німеччини відвідали Румунію.

У Львові відбувся зліт „школи ідейного гарту"

Львів. — Тут недавно відбувся міський зліт активістів молодечих громадсько-політичних клюбів ім. Ярослава Галана, яких у цьому місті є аж сто, — інформує київська „Літературна Україна". Дальше подає газета, що у цих клюбах, до яких, мовляв, належить третина молоді міста, понад 70 тисяч юнаків і дівчат проходять „школу ідейного гарту". Спочатку ці клюби були створені лише в студентських колективах університету і політехнічного інституту, а потім вони набули, мовляв, „великої популярности".

На цьому зльоті підсумовано десятьрічну працю цих клюбів. А також „яскраві сторінки біографії полум'яного публіциста, його гострі памфлети і фейлетони, спрямовані проти фашизму, буржуазного націоналізму і клерикалізму, зазвучали в молодіжних аудиторіях промислових підприємств, будов, технікумів і училищ", — пише „Літературна Україна".

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07303.
Second Class Postage paid at the Post Office of Jersey City, N.J. Accepted for mailing at special rate of postage provided for by Section 1130 of Act of October 3, 1917 — authorized July 31, 1918.
P.O. Box 346 Jersey City, N.J. 07303

Справа САЛТ II

У 1972-му році тільки два сенатори голосували проти ратифікації першого договору між ЗСА та Совєтським Союзом в справі обмеження стратегічної атомової зброї (САЛТ I). Тепер, коли през. Джімміі Картер і совєтський лідер Леонід Брежнєв у Відні вже підписали новий договір в тій справі, тобто САЛТ II, то виглядає, що біля половини із 100-членного Сенату може голосувати проти цього договору, а для ратифікації САЛТ II треба згоди двох третіх, отже, 67-ох сенаторів.

Зміну в наставленні сенаторів частинно можна пояснити тим, що деякі законодавці ліберальних поглядів, і то з обох політичних партій, вважають, що САЛТ II не спричиниться до припинення перегонів у зброєнні, а тільки змінить характер тих перегонів. Ті сенатори вважають, що постанови САЛТ II дозволяють Америці та Совєтському Союзові розбудовувати чи поліпшувати деякі роди зброї, хоча встановляють обмеження на інші. Тому деякі ліберальні демократичні та республіканські сенатори вже заявили, що голосуватимуть проти ратифікації САЛТ II.

Однак, головна опозиція до САЛТ II — це консервативні та помірковані сенатори з обох політичних партій. Вони, вказуючи на попередній досвід, твердять, що немає великих підстав сподіватися, що новий договір із Совєтським Союзом спричиниться до мілітарного балянсу між ЗСА та СССР, чи до припинення постійного зросту потужности Совєтського Союзу, а заразом послаблення оборонної спроможности Америки.

Від підписання САЛТ I проминуло 7 років і продовж того часу показалося, що не пощастило осягнути ніодної з головних цілей цього першого договору. А головні цілі САЛТ I, на думку Вашінґтону були: припинити коштовну конкуренцію між ЗСА та СССР в ділянці стратегічної атомової зброї; запевнити безпеку цих двох світових надпотуг шляхом обмеження чи навіть зменшення кількости нуклеарної зброї; зменшити можливості вибуху атомової війни.

САЛТ I не зумів припинити намагань Совєтського Союзу здобути військову перевагу на всіх обширах світу. А ця невдача спричинилась до того, що не пощастило осягнути вищезгаданих трьох цілей першого договору, намічених Вашінґтоном у 1972-му році. З уваги на те, що Москва далі старається здобути гегемонію над світом, перегони в зброєнні продовжуються, але з тією різницею, що Совєтський Союз „біжить", а З'єднані Стейти Америки „шкандибають".

Велика кількість спеціялістів-аналітиків твердить, що якщо ця тенденція продовжуватиметься, то до половини 1980-их років, або навіть раніше, Совєтський Союз здобуде військову перевагу над Америкою і тоді може заіснувати загроза, що Москва відважиться розпочати війну проти ЗСА.

А все дійсно вказує на те, що Кремль таки плянує здобути мілітарну перевагу над ЗСА. Розвідки країн Заходу доказують, що Совєтський Союз на військові цілі видає від 13 до 15 відсотків із свого загального національного приходу, а Америка — менше ніж 5 відсотків. Чи ця статистика вказує, що Москва дійсно бажає „мілітарного балянсу" із ЗСА, як це твердять прихильники САЛТ II?

Навіть коли Москва вже підписала САЛТ II, то, беручи до уваги факт, що вона постійно нарушувала постанови САЛТ I, як і всі інші міжнародні договори, то напевно нарушуватиме і новий договір щодо обмеження стратегічної атомової зброї. Центральна Розвідча Агенція (Сі-Ай-Ей) повідомила, що Совєтський Союз ще в кінці минулого року розпочав випробовувати ракети, які можуть бути вивінувані 14-ма нуклеарними стрільнами, замість 10-ма, як це дозволяє текст САЛТ II, і то розпочав ці випробування зараз після переговорів державного секретаря Сайруса Венса зі совєтським міністром закордонних справ Андреєм Ґромиком саме відносно САЛТ II. Можна припускати, що Москва в такий самий спосіб „додержуватиметься" і інших постанов нового договору щодо обмеження стратегічної атомової зброї.

Отже, треба надіятися, що Сенат ЗСА відмовиться ратифікувати САЛТ II, не зважаючи на те, що його вже підписали президент Джімміі Картер і совєтський верховода Леонід Брежнєв. Цього вимагає безпека Америки та цілого вільного світу.

Іван О. Флис

ОДИНАДЦЯТЬ ДНІВ З ВАЛЕНТИНОМ МОРОЗОМ

Частина IУ

У трьох перших частинах цієї розповіді подано про події від вечора, 27-го квітня 1979 р. тобто від часу, коли звільнено Валентина Мороза, аж до середи, 2-го травня 1979 року. У частині IУ-ій подано події з четверга ранку, 1979 року аж до вівтірка рано, 8-го травня, 1979 року — до часу, коли Мороз перестав бути під опікою Українського Народного Союзу.

Четвер, 3-го травня 1979 р.

Біля 11-ої години ранку того дня, після снідання, ми вдвійку з Морозом поїхали прямо на 5-ту евеню в Ню Йорку до крамниці з вбранням, щоб відібрати два костюми, що закупив для п. Мороза посадник Ню Йорку Едвард Кач. Костюми, перфектно поправлені, чекали на п. Мороза. Він одягнув один із цих двох і ми вийшли з крамниці. Якщо б не коротко стрижене волосся Мороза, то кожний міг вважати його за типового американця.

Після цього ми поїхали в іншу частину міста Ню Йорку, до іншої крамниці з вбранням-„Брук Бродерс", що приміщується в околиці Світового Торговельного Центру. Фірма „Брукс Бродерс" належить до кращих крамниць чоловічого вбрання і ми туди прибули на запрошення головного радного УНСоюзу Миколи Хоманчука, який там працює. Коли рознеслось по крамниці, хто цей покупець, прийшло пів тузеня працівників включно з шефом і його заступником, щоб обслужити В. Мороза. Пан Хоманчук допоміг п. Морозові вибрати три дуже гарні костюми і дощовик. Коли п. Хоманчук довідався, що ми маємо дуже мало часу, він скоро взяв виміри шиї п. Мороза, рамен, обводу грудей і пояса і на підставі цих вимірів він вже сам полагодив закуп сорочок, краваток спідньої білизни, шкарпеток і т. п. Пан Хоманчук був навіть так ввічливий, що на другий день приніс сам всі ті речі до Головної Канцелярії УНСоюзу. Ми вибрали один костюм, в якім ми вважали, що В. Мороз повинен бути вдягнений цілий час відвідин у Гарварді, в ньому бо він виглядав як професор Гарварду.

Коли Мороз ввійшов до нашого бюра, можна було почути тихі оклики подиву наших працівників, бо Морозові знаменито підходило його нове вбрання.

Пан Мороз був готовий до дальших інтерв'ю зі засобами масової інформації.

На нашу пропозицію, щоб він перейшов докладні медичні балання, він відповів: „Найперше куймо залізо, поки гаряче". Пан Володимир Сохан був підготовив уже дальші інтерв'ю на кілька днів наперед. Ми мали знаменитих перекладачів на кожну бажану мову: пп. Зенон Снилик і Василь Тершаковець на англійську, п. Любомир Думановський на еспанську, а п. Євген Федоренко на російську.

Вкінці п. Мороз погодився на зустріч з українською пресою. Про його рішення ми повідомили УККА і просили, щоб вони підготовили пресову конференцію. До нас доходили чутки, що вже навіть редактори „Свободи" нарікали, що вони повинні вже вкінці мати нагоду перевести інтерв'ю з п. Морозом.

Після різних додаткових інтерв'ю, п. Мороз зустрівся з делегацією Української Головної Визвольної Ради („двійкарі") в особах пп. Миколи Лебедя і Романа Купчинського.

По дорозі до бюра, я пригадав п. Морозові, що починаючи з днем 13-го травня 1979 року Головний Уряд УНСоюзу буде мати свої річні наради на Союзівці і всі були б дуже вдячні, коли б він в тому часі відвідав Союзівку і відпочив там один або два тижні, а при тому привітав 26 членів Головного Уряду і його 11 почесних членів з нагоди 85-річчя Українського Народного Союзу.

„Самозрозуміло, — відповів п. Мороз. — Як виглядало б, якщо б я не привітав своїх господарів і не подякував їм". Мені було дуже приємно це почути, бо я знав, що то буде підйомом для членів Головного Уряду, які телефонували майже кожного дня до Головної Канцелярії, щоб довідатися про його здоров'я і його пляни.

Подібне запевнення дав мені п. Мороз ще перед тим, у вівторок.

Того пополудня ми вислали телеграму до Блаженнішого Патріярха Йосифа, до президента Джімміі Картера і до державного секретаря Сайруса Венса. Це все полагодив п. Сохан. У додатку ми надрукували в „Свободі" заклик до наших членів як також до всіх українців доброї волі, щоб вони писали листи подяки до всіх тих сенаторів і конгресменів, які причинилися до звільнення п. Мороза. Того ж дня такі листи написали всі члени Екзекутивного Комітету УНСоюзу.

П'ятниця, 4-го травня 1979р

До бюра ми прибули біля год. 1-ої по полудні. Нас привітали члени хору української католицької церкви Непорочного Зачаття з Мамі, Фльорида, які в тому часі відвідували приміщення Головної Канцелярії УН-Союзу. Вони були приїхали до Ню Йорку, щоб відспівати св. Літургію в українській католицькій церкві св. Юра. Хористів супроводжав п. Андрій Кейбіда з Мейплвуду, Н. Дж. Хор, що його диригентом є п. Тед

(Продовження на стор. 3-ій)

Ф. Любинецька

ПОГЛЯД У МАЙБУТТЯ УКРАЇНСЬКОГО ШКІЛЬНИЦТВА

(2)

Проблему зменшення фреквенції в наших школах треба розглядати у двох площинах: соціологічній і педагогічній.

Зупиняючись на соціологічних умовах нашого життя, в першу чергу треба взяти до уваги зменшення населення у високо розвинутих індустріяльних країнах, дальше мобільність життя в Америці (нпр. одержавши працю у місцевості, де немає українців, і ціла родина туди переноситься), а вкінці треба довше зупинитись над питанням асиміляції, яка ніде правди діти, стала помітною згодом, коли на сцену нашого громадського життя почало виходити нове покоління — діти емігрантів. Уроджені ще в Україні, або в тимчасових українських поселеннях у західній Европі, виховані в українській атмосфері родинних домів, але одночасно в імпонуючому довкіллі американської школи, — вони, діти емігрантів, почуваються ще приналежними до української спільноти, але не тільки до української. У багатьох із них з'являються у мові англійські слова, інші переходять взагалі на англійську мову, хоч добре знають українську. В них відмінний підхід до українських проблем. Життя сприймають у великій мірі під аспектом прагматизму, а то й матеріялізму. На перше місце висувають свою особу, а дальше спільноту, багато часу присвячують особистій розвазі, отже немає вже місця для довшетривалої суспільної праці. Та й цю суспільну працю розуміють радше як переведення якоїсь короткотривалої акції чи зорганізування імпрези: з'їзд, баль тощо.

Це в загальному,звичайно. Наставлення цієї молодої генерації до такої проблеми, як українське шкільництво, особливо українознавче шкільництво, є відзеркаленням її особистого наставлення до всіх українських, а тим більше українознавчих шкіл, інші ще посилають, але не з переконання, а радше тому, що там більша дисципліна, вищий моральний рівень, може і зі страху, щоб дитина у вільний час, наприклад, у суботу, не попала у зле товариство, або й під впливом певного роду пресії укр. довкілля. Від часу до часу включаються ще в переведення якоїсь акції в користь школи. Отже від української громади зовсім не відходять, але стоять так би мовити на її окраїнах.

Чому? Проф. Майкел Новак у своїй книжці „The rising Ethnicks" вказує на те, що: а) у слов'янських народів сильніше, ніж в інших, закорінена національна культура у всіх її проявах, хоч прикрита наверствуванням американізму, б). консерватизм, в) сильніший духовий зв'язок з батьками і предками.

Однак, приглянувшись цій новій генерації доглянемо у її нутрі ще підгрупу, наснажену більшим ніж пересічно ідеалізмом до життя, починаючи від найближчої родини. За її допомогою виказують найперше багато більше зацікавлення і до проявів української культури, а дальше часто перебуваючи і пізнаючи українське довкілля, одні вглиблюються навіть в українську культуру, інші цікавляться суспільно-політичними виявами в нас і в Україні. Це ті, які об'єднались в Комітети оборони чи допомоги українським політичним в'язнем, це ті, які включились у працю здвигнення Інституту Українських Студій при престижевому Гарвардському університеті, це ті, які працюють у наших молодечих організаціях,це ті, які ведуть наше церковне і економічне життя, і це ті, які стоять у проводі нашого шкільництва сьогодні, тобто керують Батьківськими комітетами, опікунських установ українознавчого шкільництва, або працюють учителями.

І власне тим молодшим і молодим активним членам нашої спільноти, зокрема тим, які зактивізувались у нашому шкільництві, завдячуємо, що наші українознавчі школи, хоч і в зменшеному числі, проіснували 30 років, хоч в 50-их роках віщували їм найбільше 10 років життя!

Вони власне потягають за собою масу непереконаних батьків щодо важности українського шкільництва й стримують асиміляційний процес сучасної нашої дітвори.

І як довго українська спільнота видаватиме зі своїх рядів таких одиниць, що матимуть у своїй увазі не тільки своє добро, але й потреби нашої громади, та використовуватимуть умови свободи для творення нових виявів росту нашого шкільництва, а у зв'язку із тим ростом нової молодої української людини, так довго наше шкільництво існуватиме.

Швидко просувається життя. Щодня заскакують нас нові події, нові несподіванки. Американський соціолог Тефлер каже, що за останніх 100 років людство зробило більший поступ ніж від початку християнської ери до XIX ст.

І українське шкільництво повинно крокувати з поступом. У трьох площинах добачуємо потребу змін: а). більшої активізації молодих учителів у шкільній проблематиці, б). зміни в шкільних програмах, в). постачання нових навчальних посібників, матеріялів чи підручників.

[Продовження буде]

А. Драган

АДРІЯНОВІ ЛАПИЧАКОВІ НА ПРОЩАННЯ

(Слово на Панахиді 31-го липня 1979)

Це вже так прийнялося, що коли наступає неминуча для нікого і болюча для всіх хвилина останнього прощання на цьому світі, тоді згадується все добре, все велике і все славне, що вчинив і по собі залишив той, на кого прийшла черга на це останнє прощання вже без його активної участи.

Багато дечого такого доброго і славного можна б сказати і на останнє прощання Адріяна Зиновія Лапичака, якого сьогодні супроводимо в останню туземну путь, путь у вічність.

Але тут мимоволі насувається на думку один приклад найбільшого в нашій історії такого остраннього прощання, коли супроводили в цю останню путь найбільшого сина України, Тараса Шевченка. Тоді, коли його ховали на Чернечій горі в Каневі, священик Мацкевич, промовляючи над могилою,запитував:„...Чий це прах шествує, що його проводять з такою любов'ю і пошаною? Чи мужа сповненого бойових заслуг? Чи достойника, що прославив себе на полі політичної діяльности, що діяв силою влади і закону? Ні, браття! Це Тарас Шевченко. Хто ж його не знає?..."

Не для порівняння, а тільки для прикладу згадую про це, бо подібно можна сказати і на прощання св. п. Адріянові. Кого ж бо ми прощаємо сьогодні з такою любов'ю, пошаною і жалем! Чи великого громадсько-політичного діяча, чи провідника одної чи багатьох наших установ, про якого писали газети? Ні, браття! Ми прощаємо Адріяна Лапичака, хто ж його тут не знає? Хто не знає тієї чудової людини з великої літери, ім'я якої стало майже символом і синтезою найкращих і найбільших чеснот. При всій його скромності, він знав більше, він виконував швидше і краще, він висловлював мудріше від багатьох з тих, про яких пишуть газети. У праці і під час відпочинку, у громаді і в родині, між друзями яких мав багато, і між суперниками, якщо такі траплялися, Адріян був і залишиться поняттям добра і краси, рішучости і справедливости, суворости до себе і поблажливости до інших, залишиться поняттям чудової людини, створеної на образ і подобу Божу. Я можу це твердити, бо я знав його, я з ним працював, дебатував, часом сперечався, а принагідно і розважався.

І не тільки я, але — я впевнений — і провід та всі працівники Українського Народного Союзу і видавництва „Свобода", з якими світлої пам'яти Адріян довгі роки, а його дружина пані Люба ввесь час свого побуту в Новому Світі тісно зв'язані своєю працею та в

(Закінчення на стор. 4)

З НАШИХ БУДНІВ

НАША ШКОЛА

Уважний читач „Свободи", п. З. Івасиків, в коментарі до мого фейлетона „Мейор з Коломиї" слушно взяв в оборону бабу з „співомовок" Степана Руданського (не Рудницького! — розуміється), яка, мовляв, і не так сказала, як я написав, і не те зробила, бо не поставила в церкві чортові якогось-там огарка, а солідну свічку, таку саму, як св. Микиті („який чорта молотив").

Дуже вибачаюся у цьому місті і „ховаю гонір до кишені", як казали у Львові. Коли ти розміняв другу півкопу років, оббиваючи редакційні пороги, то на котромусь порозі мусиш таки пошпортатись. От, знаний дивізійний письменник і шкільний колега, Е. Загачевський, хоча ходив три кляси нижче від мене і тому має молодшу голову, а проте в своєму спомині про „Львівську братію" забув навіть „нумер" будинку, в котрому приміщувалась наша 7-клясова школа ім. Бориса Грінченка у Львові!.

Колега Загачевський пише, що вона, ця школа, „містилась при вул. Городецькій чч.93-95", що є тільки наполовину згідне і станом фактичним і тому виринає потреба пересунути її адресу „півнумера" вгору. Наша школа справді займала два сусідні будинки, — власність асекураційного Т-ва „Дністер", — але під числами 95-97, получені спільним шкільним подвір'ям — історичним треніґовим полем таких майбутніх асів українського футболу, як брати Мікльоші чи „Рудий" Красвський (сидів зі мною в одній лавці).

Крім шкільних кляс, в обох будинках були також мешкальні квартири і користаючи з цієї нагоди я можу покликати тут на свідків членів патріотичної родини Винників, що мешкала в домі під ч.97, а нині живе розпорошена в ЗСА і Канаді, або нашого визначного вченого д-ра Івана Лисяка-Рудницького, тепер професора Едмонтонського університету. Свої дитячі роки провів пан доктор, товариш наших подвірянних забав, при вул. Городецькій ч.95, де проживав з своєю матір'ю, сл. п. Міленою Рудницькою.

Хотів би ще звернути ґречну увагу авторові „Львівської братії", що нашим улюбленим катехитом не був о. Василій, а о. Василів. Чи належав він до якогось монашого чину — про це не можу нічого сказати, але пам'ятаю, що він носив прекрасну чорну бороду, а на закінчення шкільного року в 5-ій клясі я отримав з його рук, „в нагороду пильности", книжку „Син України".

Ікер

К. Крупський

АНАТОЛІЙ КУЗНЄЦОВ І ЙОГО „БАБИН ЯР"

[3]

Жиди твердять, що в Бабиному ярі загинуло 120 тисяч жидів, але якщо ми приймемо навіть ту меншу цифру, то вона також є жахливо страшною і все ще репрезентує один з найбільших злочинів в історії людства. Цей злочин поповнив цивілізований нарід, який уважає себе високо-культурним, а мені здається, що культурна людина не відбере життя другої людини, бо життя це неповторний дар Божий і тому той, хто відбирає від другого цей великий Божий дар стає вбивником — бандитом.

Кузнєцов у кількох місцях книжки звертається з благанням до людей і народів доброї волі, щоб вони вже не допустили до подібних вбивств людей тепер і в будуччому. Він каже, що в країнах з диктаторськими системами такі злочини ще можуть повторитися.

Кузнєцов уміє зацікавити читача навіть цією понурою тематикою. Він не допускає до того, щоб опис трагічних подій ставав нудним читачеві і тому час від часу вплітає цікаві діялоги персонажу, які дають читачеві уяву про життя в Совєтському Союзі перед війною. В декількох місцях його опис є такий динамічно зворушливий, що таки заставляє читача (принайменше читача з „м'яким" серцем) прослезитися.

Тому, що в цій книжці Кузнєцов так багато пише про Україну та український нарід, для українського читача стає цікавим довідатися про національне почуття автора. Наприклад, мені виглядає, що в часі писання „Бабиного яру" національне почуття Кузнєцова є немов роздвоєне, або зовсім ще не визначене. В одному місці Кузнєцов немов жартома називає себе і своїх найближчих товаришів — „гібридами". Батьки двох його найближчих товаришів дітючих літ також були мішаними подружжями. Батько одного товариша був жид, а другого — поляк.

„Принайменше в тому часі питання нашого національного походження не цікавило нас. Усі ми ходили до української школи, а українська мова була нашою рідною мовою", сказано на сторінці 138.

Безумовно, що мішані подружжя є негативним явищем в народі, який так як український нарід ще бореться за національне визволення.

Можна припускати, що це невирішення національности автора відбилося у книжці і як в наслідок того він не має встановленого терміну на Київську державу. Раз він називає її правильно як „Русь", а другий раз називає її „Росія". Князі: Володимир Великий, кн. Ольга, Ярослав Мудрий та інші, у книжці один раз є українськими князями а другий раз російськими. Здається, що ці недомагання не є продуктом тенденційности чи злої волі.

І сьогодні на еміграції обсервуючи в українських громадах мішані подружжя приходиться прийти до висновку, що в більшості вони дають негативний наслідок хоч би тим, що такі подружжя дають людей, яким не раз є тяжко самим визначити своє національне походження. Безумовно, що це незвичайно складна проблема і ми, котрі не маємо цієї проблеми, не в силі збагнути її дуже делікатного ускладнення. Здається, що внутрішня боротьба дітей мішаних подруж робить не одного з них нещасливцями на пункті щирого й чесного встановлення своєї національности. Боротьба за таке встановлення в декого з них може тривати ціле життя і досмертно залишатися невирішеною.

Правда, Кузнєцов у його названій книжці ні разу не робить українському народові якогось докору так, як це він робить у багатьох місцях книжки докорюючи росіянам за гноблення українського народу як під час панування царів білих, так і червоних.

З розмов персонажу книжки і цитованих документів виходить, що серед українського народу в основному існує дві історіографічні школи. Одна з них совєтсько-режимна, яка уважає староруську державу київської доби чимсь окремим, що пізніше дало зародок трьом східньослов'янським народам — українському, російському і білоруському. Друга школа уважає український народ прямим нащадком української Княжої держави. Сам автор виразно не визначує себе прихильником одної з цих шкіл.

„Розділ оригінальних документів" має кільканадцять копій німецьких розпоряджень виданих до населення міста Києва. Усі вони тільки підсилюють документальність змісту книжки. Зміст кожного розпорядження кінчається погрозою смерти за його невиконання чи недодержання.

Усі ті німецькі розпорядження трактували населення Києва і цілої України як живий інвентар зовсім позбавлений права власної волі. У рамках тих розпоряджень німці переводили справжній грабунок не тільки Києва, але також переводили грабунок цілої країни і цілого народу. Ті розпорядження силою відбирали від населення почуття всякої гуманности, бо під загрозою смерти не можна було дати притулку людям жидівського походження і треба було зголошувати, коли хтось знав де і хто із жидів переховується.

Безперечно, такі розпорядження влади були на руку людей тільки типу донощиків, а фактом є, що такі люди знаходяться в кожному народі, подібно як злодії і бандити.

Ситуацію і безправ'я українського народу на його власній землі вповні характеризував тодішній саркастичний вислів „псам і українцям вступ заборонений". Німці в Україні направду придержувалися такої нелюдської засади. Вони жорстоко і брутально поводилися з українським населенням і то не тільки так поводилася військова влада, але також так поводилася й цивільна німецька адміністрація. Вона приглядалася, а властиво, як каже автор, німці навіть не хотіли дивитися на місцеве населення в Україні. Вони спроваджували до Києва свої родини з дітьми і коротким розпорядженням „Нур фір Дойче" відсепарували себе від українського населення.

Автор на власні очі бачив як спеціяльний трамвай віз німецьких дітей з курортної місцевости біля Києва. На зупинці ті діти плювали через вікна на киян, які стояли поблизу трамвая. Цей факт тільки свідчить про те, як батьки тих дітей ставилися до українського населення. Скоро німці навіть почали вживати совєтського терміну „ворог народу", окреслюючи цією назвою всіх тих українців, яких посуджували в українському націоналізмові. Про це Кузнєцов пише у розділі п. з. „Вороги народу".

Інтенсивну нагінку на українців почали німці замкненням редакцій „Українського слова" і „Барабана". В цьому розділі на сторінці 218, в клямрах (а це означає, що це додаток до видання з 1970 року) написано: „Редактор „Українського слова" — Іван Рогач і видатна поетеса Олена Теліга, яка була головою Союзу Письменників і редактором „Барабана", а з ними також багато кореспондентів до обидвох публікацій, були убиті в Бабиному ярі. Рівночасно з цим переведено на широку скалю арешти і розстріли українських націоналістів скрізь по Україні".

У Києві німці перейменували німецькими назвами головні вулиці. Наприклад, Хрещатик мав називатися „Фон Айхгорнштрассе", бульвар Шевченка — „Ровновер-штрассе". Парафразуючи українську народну мудрість можна сказати, що „іберменші" ще не зловили, а вже почали скубти.

Сьогодні всі німці, сказавши висловом Карася із „Запорожця за Дунаєм", „перевернулися" в демократів, або в комуністів, але нам жертвам звихненої німецької ідеології „іберменшів" тяжко повірити в таку чарівну трансформацію. Українська народна мудрість каже, що „чим горнець накипів, тим воняти буде". Велика частина німецького народу хитро-мудро позбулася кари за звироднілі злочини, але цим коньюнктурно політичним викрутом німці не позбулися вини, за яку пляма на німецькому народові залишиться на довгі століття.

Кузнєцов також не церемониться із злочинами Москви, яких вона доконувала і доконує в Україні. У розділі книжки п. з. „Канібалізм" він описує страшний взірець такого канібалізму, який мав місце в Україні в часі великого і штучно створеного голоду в 1933 році. Він каже, що під час того голоду загинуло 7 мільйонів населення. Зрозуміло, що більшість цього розділу книжки написана товстим друком, а це означає, що в совєтському виданні „Бабиного яру" читач не знайде цього розділу.

Так само товстим друком написана значна частина розділу „Київський Печерський Монастир", бо тут автор осуджує большевиків за те, що вони втікаючи перед німцями підмінували Хрещатик, Десятинну Церкву, Монастир св. Михаїла та інші історичні пам'ятки українського народу. В цьому розділі в клямрах написано:

(Продовження буде)

Ґрадуація в Академії св. Юра в Ню Йорку

Дня 10-го червня ц. р. в Академії св. Юра в Ню Йорку, відбулася 8-ма з черги ґрадуація. Абсольвентів було 34.

Закінчення студій у Академії св. Юра почалося Службою Божою для ґрадуантів та їхніх гостей у церкві св. Юра. Богослуження відправив о. Й. Сембрант, ЧСВВ — учитель релігії у цій школі.

Після Служби Божої абсольвенти повернули процесією до шкільної авдиторії. Після відспівання американського та українського гимнів, о. д-р. Володимир Ґавліч, парох церкви св. Юра, подав деякі пояснення щодо самої ґрадуації та роздав студентам дипломи. Отець протоігумен Патрикій Пащак звернувся до студентів з святочним словом. Відтак промовляв салютаторіянин Олег Сисак, другий з черги найкращий учень. Веледікторіянське слово мав найкращий учень 12-ої кляси Іван Лещук.

Під час ґрадуації роздано такі нагороди: 1,000 долярів — найвищу нагороду, що її уфундували Михайло та Сабіна Туранські, признано Іванові Лещукові. 750 долярів одержав Олег Сисак, фінансувала Федеральна Кредитова Кооператива „Самопоміч" у Ню Йорку. Від Батьківського Кружка при Академії св. Юра за найкращі осяги з української мови отримала Софія Зелик, у сумі 500 долярів. Від Українського Народного Союзу за високі осяги в науці 500 долярів припало Христі Сачко. 250 долярів за пильність отримав Олег Островський від ФКК „Самопоміч" у Ню Йорку. По 250 долярів від Батьківського Кружка за осяги в науці релігії одержали Аскольд Винників та Наталія Весоловська. 100 долярів від Українського Об'єднаного Комітету Ню Йорку признано Еві Кончій; 100 долярів від Українського Братського Союзу отримав Роман Шуль; 100 долярів від 1-го Відділу СУА призначено Христі Саляк. 25 долярів від 104-го Відділу СУА отримала Данута Плішак. 50 долярів від Спортового Клюбу передано Борисові Крамарчукові. 25 — долярів бонди, від д-ра Володимира Барона, великого приятеля студентів Академії св. Юра, отримали: Джерар Мінх, Ярослав Піскор, Гелена Яремко, Гелена Рожій, Дарка Копчинська та Марта Дармограй. „Провидіння" нагородило таких своїх членів книгою „Історія України": Ольгу Бордун, Марту Дармограй, Нестора Мандзія, Романа Канюгу, Івана Лещука, Олега Островського, Гелену Рожій і Наталію Весеwithout Весоловську. Борис Крамарчук та Роман Шуль отримали 25 долярів бонди та трофеї із Фонду сл. п. Павла Побера за найкращі осяги у фізичному вихованні. Ярослав Доляк, Богдан Ілків та Ігор Ілків одержали нагороду за постійну співпрацю зі школою. Відзнаку за руханку отримав Роман Шуль. Іванові Лещукові призначено т. зв. „нагороду від губернатора".

Т-ВО СВЯТА СІФІЯ — КОМІСІЯ ПАТРІЯРШОГО ФОНДУ

повідомляє

на Патріярший Фонд зложили
Список жертводавців на „Патріярший Фонд" в 1979 році (до червня) Асторія, Н. Й.

$ 1,000.00 (Одна тисяча дол.) Маркуш Йосиф і Пелягія.

По $ 200.00 — Боднарчук Корній і Стефанія, Гробельські Степан і Надія, Костів Семен і Ірина, Лехіцькі Михайло і Катерина.

150.00 — Родина Михайла Драбик.

$ 125.00 — Куштала Володимир і Стефанія.

По $ 100.00 — Вітюк Іван і Анна, Демків Іван і Марія, Дзядів Іван і Марія, Дутко Юліян і Анна, Забужний Семен, Ковалівський Стефан і Анна, Костриба Теодор і Анастазія, Мулик Антін і Анна, Подольська Марія, Шпинда Петро і Анастазія.

По $50.00 — Боднар Теодор і Єлисавета, Гаврилюк Богдан і Ольга, Ґумовські Іван і Марія, Костриба Михайло і Люба, Лехіцький Роман, Родина Ілярія Мельниченка, Оленський Андрей, Парахоняк Ярослав і Іванка, Підгаєцькі Іван і Катерина, Серабин Стефан, Чолій Меланія.

$ 40.00 — Ґречило Евген і Софія.

По $ 30.00 — Гайова Катерина, Гальма Володимир і Ольга, Чорний Петро і Анна.

По 25.00 — Бочневич Андрій, Василинюк Юрій, Доляк Володимир, Загнійний Стефан і Ніна, мґр Керницький Тарас і Діяна, Клим Ярослав і Іванна, Кузишин Олександер і Софія, Кунцьо Микола, Курочка Маріян і Ольга, Луцик Іван, Пахульські Володимир і Софія, Худий Іван і Марія, Цвях Анастазія.

По $20.00 — Вовчук Іван, Волчук Данило, Галатин Осип, Длябога Осип і Ярослава, Іванчишин Василь і Анна, Коваль Осип і Софія, Матвіїв Теодор, Мочара Василь, Піх Василь і Анна, Якимів Тетяна.

По 15.00 — Дусанівський Ярослав, інж. Пежанський Михайло і Люба.

По $ 10.00 — Гречило Евген і Дарія, Ґаврон Йосиф, Ґаврон Василь, Ґерич Марія, Дмитерко Михайло, Захарчук Ева, Коваль-Круба Анна, Микитів Мирослав, Патріяк Петро, Скрут Марія, д-р Соколишин Олександер і Софія, Симчич Микола, Кунцьо Леся.

$ 5.00 — Муринець Іван і Катерина.

Загальна сума зібраних грошей в Асторії, Н. Й. $ 4,445.00.

Збірку перевів „Комітет Оборони Мови й Традицій" в Асторії, Н. Й.

Комісія Патріяршого Фонду Т-ва Свята Софія щиро дякує усім Вельмишановним Збірщикам і Жертводавцям.

Пожертви на Патріярший Фонд можна складати на руки уповноважнених Збірщиків, або висилати на адресу:

ST. SOPHIA RELIGIOUS ASSOCIATION of UKRAINIAN CATHOLICS, Inc.
7911 WHITEWOOD ROAD, PHILADELPHIA, Pa. 19117

Пожертви на Патріярший Фонд Т-ва Свята Софія можна відтягати від податку: IRS No. 23-74380645.

ОДИНАДЦЯТЬ ДНІВ...

(*Продовження зі стор. 2*)

Максимович, відспівав п. Морозові декілька пісень, між іншими „Засяло сонце золоте" і „Многая Літа".

Пан Мороз був захоплений, коли дізнався, що більшість членів хору, це друга, третя і четверта генерація українців-американців, які дальше люблять українську культуру, пісні і танці.

Він сказав декілька гарних слів до хористів, а після того відфотографувався з ними. Це була кульмінаційна точка в їхній подорожі на північ.

Між тими, з якими того дня Мороз відбув інтерв'ю, були редактори „Свободи" і англомовного „Українського Тижневика". Головну ролю в цьому інтерв'ю відіграв ред. Євген Федоренко, який під ту пору сповняв обов'язки голови Редакційної Колегії.

Вкінці нам вдалося переконати п. Мороза, щоб він піддався докладним лікарським баданням і п-і Уляна Дячук замовила на цей вечір лікаря. Я відвіз п-і Дячук і п. Мороза до канцелярії лікаря і там їх залишив, а сам поїхав до Ню Йорку, щоб взяти участь в Панахиді по св. п. Юліянові Ревасві, колишньому прем'єрові Карпатської України. На Панахиді я виголосив промову в імені УНСоюзу. Покійний Ревай був моїм особистим приятелем і дорадником на протязі довгих літ.

Після Панахиди я поїхав назад, щоб забрати п. Мороза. Мушу признатися, що я хвилювався, не був бо певний, які будуть висліди лікарського бадання. Коли я ввійшов до хати, де був п. Мороз, я глянув на п-і Дячук і на нього, щоб з виразу їхніх облич дізнатися про вислід бадань. Нічого замітного я не завважив. „Ну" — я запитався. „Він є цілком здоровий, — відповіла п-і Дячук, — тільки має низький тиск крови, який як лікар сподіється, підійметься з хвилиною, коли він трохи відпочине". „Дякувати Богу", — я сказав, бо якщо б його стан здоров'я був злий, українські лікарі розіп'яли б УНСоюз за те, що скоріше не зааранжував лікарських бадань". Тягар непевности вступився із моїх грудей.

Ідучи домів, ми говорили про пляни на наступний день. Перший, властивий плян був, що п. Мороз зустрінеться о год. 9-ій ранку з президентом УККА, проф. Левом Добрянським, адміністративним директором УККА п. Іваном Базарком і д-ром Володимиром Душником, редактором „Українського Квартальника". О год. 10-ій ранку п. Мороза мали б забрати з дому УККА члени Визвольного Фронту і з ними він мав би залишитися до год. 4-ої по полудні. Опісля його мали б завезти до мого дому.

Валентин Мороз змінив повищий плян і не хотів більше на цю тему дискутувати. Він погодився тільки на запляновану давніше зустріч у неділю з представниками керівних органів УККА.

Ми приїхали домів, полагодили декілька телефонічних розмов і пішли спати.

Субота, 5-го травня 1979 р.

У п'ятницю увечері, їдучи додому, п. Мороз сказав мені, що він не хоче зустрічатися у суботу, о год. 9-ій ранку з панами з УККА, бо він перевтомлений і хоче вранці поспати бодай до год. 11-ої. Тоді заберуть його представники Визвольного Фронту і завезуть знову до мого дому біля год. 4-ої по полудні.

Я прибув до канцелярії УККА о год. 9-ій ранку, вияснивши проф. Добрянському, п. Базаркові і д-рові Душникові, які там уже чекали на п. Мороза, що в останній хвилині зайшли зміни в плянах; заразом я їх перепросив. Після цього ми всі вчвірку пішли до української католицької церкви св. Марії, де відправлялася св. Літургія за душу померлого Юліяна Ревая. Після св. Літургії ми всі знову вчвірку поїхали на український католицький цвинтар св. Духа в Гемптонбургу, Н. Й., де похоронено св. п. Юліяна Ревая.

Моїм автом ми їхали всі тому, щоб спільно моґти продискутувати кожний аспект справ, пов'язаних з п. Морозом. Я голосно повторив усім, щоб вони добре чули і щоб часом не вкралася якась помилка, що УНСоюз будь-коли перешкоджав п. Морозові в його бажаннях зустрічатися і говорити з поодинокими людьми чи організаціями. Вже на самому початку ми поінформували УККА, що тому, що він є нашою центральною організацією і тому, що п. Мороз належить до цілої української громади, УККА повинен плянувати його виступи, а ми будемо поступати згідно з директивами УККА.

З наміром, щоб не дати притоки до заздрости деяких організацій відносно УНСоюзу, я погодився на те, щоб найближча пресова конференція з представниками української преси, яка була запланована на наступний понеділок, відбулася у домі УККА, а не в приміщеннях УНСоюзу.

Я повернувся домів о год. 4-ій по полудні, залишивши скоріше похоронні відправи, щоб бути вдома, коли п. Мороз повернеться. Моя дружина поінформувала мене, що зараз після того, як я вранці виїхав з дому, до п. Мороза було багато телефонів і швидко опісля прибула делеґація враз із пані Славою Стецько і забрали п. Мороза зі собою.

Пан Мороз повернувся додому біля год. 11-ої вечора, саме в час, коли на телебаченні — канал 13 показували останній розділ фільму „Тіні забутих предків". Валентин Мороз сказав, що вперше він бачив цей фільм ще вдома. Перед тим, заки ми пішли спочити, ми ще дещо говорили.

Цілий провід організації Визвольного Фронту був присутній на цілоденній конференції з п. Морозом. Що саме було там дискутовано, я не знаю, за виїмком справ, які виринули на денне світло на протязі двох наступних днів.

Неділя, 6-го травня 1979 р.

Вранці ми довго спали, з'їли полуденок і зразу поїхали на умовлену зустріч з представниками УККА, Екзекутивного Комітету і Крайової Ради.

Валентин Мороз говорив добре. Його прийняли також гарно. Але тоді можна було почути від п. Мороза одну суперечну заввагу. У цей час, коли п. Базарко представляв репрезентантів організацій-членів УККА і сказав: „Не зважаючи на те, що до цього часу Ви були під котролею Українського Народного Союзу"... і він хотів продовжувати, щоб закінчити речення, то п. Мороз перервав п. Базаркові і сказав: „то вони так думають". Я поминув цю заввагу і приписав її на карб гумору п. Мороза.

На цей вечір п. Мороз мав домовлену зустріч з генералом Петром Григоренком.

Перед закінченням зустрічі з представниками УККА, мене поінформовано, що п-і Стецько запросила п. Мороза на Свячене, що його влаштовувала СУМ-А в Домі Визвольного Фронту.

Мені було сказано, що за годину я можу забрати п. Мороза зі Свяченого. Коли я прибув до дому Визвольного Фронту на домовлений час, щоб забрати п. Мороза, він саме входив на залю.

Пана Мороза посадили за головним столом, побіч п-і Стецько. Я теж сидів за головним столом. Незвичайно радісно було глядіти на членів СУМ-А, на дітей і молодих дівчат, зодягнених в українські народні одяги, які віддавали честь п. Морозові, даруючи йому квіти, дрібні подарунки. Вони виводили теж українські великодні гагілки, при тому співаючи.

Я бачив, що було пізно і попросив д-ра Аскольда Лозинського, головного радного УНСоюзу, щоб він допоміг мені забрати п. Мороза на домовлену зустріч, що він і зробив.

Коли ми виходили, всі встали, щоб особисто віддати п. Морозові пошану.

Валентин Мороз і я поїхали до дому ген. Григоренка, де вони обидва відбули приватну конференцію. Додому ми приїхали о год. 11-ій вечора. Після полагодження цілого ряду телефонів і малої перекуски, п. Мороз пішов спати.

Ще на самому початку, ми домовилися з дружиною, що залишатимемо п. Мороза самого, коли він говоритиме телефонічно — вранці чи ввечері.

Понеділок, 7-го травня 1979 року

І це, дорогий читачу є одинадцятий день з періоду, про який написано це звідомлення. Одинадцятий і останній день.

Нічого надзвичайного не діялося цього ранку. Мені чимраз більше і більше почали смакувати вівсяні платки.

До Головної Канцелярії УНСоюзу ми прибули біля год. 1-ої по полудні. По дорозі п. Мороз заявив мені, що його особистим секретарем на повний час праці мусить бути п. Борис Потапенко. На мою пропозицію, щоб цю позицію зайняв один з наших редакторів, не було відповіді.

Наступні події почали виразно зарисовуватися.

Коли ми прибули до бюра УНСоюзу п. Володимир Сохан привітав п. Мороза, як також й інші члени Екзекутиви. Коли ми зайшли до бюра п. Сохана, він передав п. Морозові цілу пачку листів, заадресованих до нього, так, як це було практиковано від початку, коли п. Мороз перейшов під нашу юрисдикцію. Після цього, п. Мороз в присутності п. Сохана і моїй заявив, що з огляду на те, що він відтепер буде працювати під протекторатом УККА, — всю його пошту повинні пересилати на адресу УККА. Пан Сохан глянув на мене, а я здвигнув раменами.

Пан Сохан і п. Василь Оріховський поїхали разом з п. Морозом на пресову конференцію з представниками української преси, що мала відбутися в приміщеннях УККА. Я залишився в бюрі, щоб полагодити деякі важливіші справи.

Зразу після того, як вони вид'їхали, я потелефонував до УККА і запитався п. Базарка, що йому відомо про перенесення усіх дій п. Мороза під юрисдикцію УККА. „Нічого", — відповів п. Базарко. „Я вперше про це чую. УККА цілком не приготоване на такий зворот справи. Ми не маємо ані потрібного персоналу, ні приміщення, щоб провадити справи п. Мороза. Ми не можемо допустити до того, щоб це сталося. Це ж зірве той делікатний балянс, що вдалося нам завести в нашій громаді.

Що сталося того вечора, належить до минулої історії.

Коли я прийшов до бюра УККА, щоб забрати п. Мороза, мені було сказано, що п. Мороз подав до відома, що відтепер він переходить під юрисдикцію УККА і що його особистим секретарем буде п. Борис Потапенко, якого попросили встати, щоб всі присутні на пресовій конференції знали, до кого відтепер треба звертатися в усіх справах, що є пов'язані з п. Морозом.

Я не міг би закінчити цієї історії, коли б не згадав деяких подій, що заіснували у вівторок, 8-го травня 1979 року.

Того ранку, я завіз п. Мороза на летовище ЛяҐвардія, де мав його зустріти проф. Омелян Пріцак, щоб забрати зі собою до Гарвардського університету в Кембриджі, Масс.

Ми переконали його вдягнутися в той гарний „професорський" костюм і я дав йому мої два „метелики", які підходили до всіх його костюмів. Це й спонукало наших працівників до того, що вони жартували, кажучи: „Хоча наш пан голова ніколи не попав до Гарварду, але його „метелики" попали туди.

На летовищі п. Мороза зустріли проф. Пріцак, д-р Адріян Сливоцький і п. Борис Потапенко. Український Народний Союз вислав туди редакторів Зенона Снилика і Ігоря Длябогу, щоб вони були його прибічною охороною, а заразом подали звідомлення із подій в Гарварді. Це було устійнено вже попереднього дня.

По дорозі на летовище, я пригадав п. Морозові його обіцянку привітати Головний Уряд УНСоюзу на Союзівці під час його нарад на протязі цілого тижня, починаючи з 13-им травня 1979 року. При цьому я повторив йому нашу пропозицію, щоб він відпочив там кільканика тижнів.

Валентин Мороз відповів, що він ніяк не зможе скористати з цього, помимо того, що конечно потребує відпочинку і він сподіється відпочити десь в іншому місці, бо Союзівка завжди дуже переповнена. Я старався його переконати, але мені не вдалося.

На летовищі ми розпрощалися дуже приязно. Я переконав п. Мороза, щоб взяв зі собою коробку цукерків на випадок, як забагнеться йому солодкого. Ми обидва засміялися.

Зразу, як я приїхав до Головної Канцелярії, я потелефонував до Державного департаменту, їх повідомивши, що п. Мороз перейшов під опіку УККА. Подібне повідомлення приготовано теж для загальної публіки і поміщено в „Свободі" дня 9-го травня 1979 року.

Згідно з бажанням Валентина Мороза, п. Володимир Сохан пересилав до п. Бориса Потапенка, секретаря п. Мороза, почерез УККА, всі числа телефонів й інші інформації, що відносилися до всіх журналістів, з якими він був в контакті, щоб зааранжувати майбутні інтерв'ю, за виїмком останнього, а саме вручення почесного докторату п. Морозові на Нюджерському Стейтовому коледжі.

Усю кореспонденцію, адресовану до п. Мороза, п. Сохан солідно і своєчасно пересилав до УККА.

Дорогі Члени УНСоюзу!

Ви маєте поданий докладний перебіг подій і як це сталося, що після 11-ох днів п. Мороз добровільно вийшов з-під опіки Українського Народного Союзу. Ніколи не було гострої виміни слів між ним і членами нашої Екзекутиви, редакторами чи працівниками. Не вірте поголоскам, які почали кружляти після 7-го травня 1979 року, що УНСоюз нібито односторонньо і несправедливо відмовився від своїх відповідальностей що до Мороза, що їх взяв на себе ще у лютім 1979 року.

Валентин Мороз сам вибрав свою власну дорогу. Як виявилося УККА ніколи не взяв п. Мороза під свою опіку. Це улавання було цілком наявне. В нього ніхто не вірив, ані далі ніхто не вірить в те, що п. Мороз був будь-коли під юрисдикцією УККА. Але ця леґенда кружляла щей певний протяг часу.

Так, нам було дуже прикро, що п. Мороз залишив УНСоюз. Якщо б усі, яким лежить на серці добро Мороза, взяли до уваги користі, які міг мати п. Мороз із зв'язків з Українським Народним Союзом — невтральним тілом — вони залишили б були його в спокою і під нашою опікою. З прикрістю мусимо ствердити, що тим, які переконали п. Мороза, щоб пішов в інше середовище, добро самого В. Мороза не було найважливішою справою.

Та смуток Українського Народного Союзу скоро зменшився, коли ми усвідомили собі, що перед нами стоять більші завдання ніж жалкувати за одним в'язнем, який вже є на волі.

Нашим справжнім завданням і обов'язком є продовжувати змагання за свободу України і за звільнення усіх українських дисидентів. Якщо вони опиняться на волі, ми допомагатимемо їм в кожній їхній потребі. Це й було завданням УНСоюзу на протязі його 85-річного існування. Ми йшли з допомогою потребуючим українцям ще довго перед тим, поки будь-яка інша українська організація звернула свою увагу на гуманітарні потреби.

УНСоюз очікує звільнення інших дисидентів і ми сподіємося, що їх буде багато. Чи після звільнення їх передадуть під нашу опіку, чи ні, УНСоюз є готовий допомогти їм усім можливими способами.

Ми переконані, що в потребі наше членство піддержить нас морально і матеріяльно в цьому гуманітарному і братському почині.

Берімось за завдання, які перед нами.

(Кінець)

Незабутній концерт

Заходами 98-го Відділу СУА, при допомозі Окружної Управи, недавно відбувся надзвичайної краси концерт співу й танцю в залі Музею Мистецтва у Філядельфії силами дітей та молоді, під керівництвом професійного диригента й хореографів.

Концерт започатковано балетом з литячої опери „Зачарований перстень", музику до якої написав композитор І. Неділський. Музикальність та технічна досконалість виконавців полонили публіку. Ця сконцентрованість талантів не була припадкова, бо програму приготовляли мистці і фахівці.

Хореограф Рома Прийма Богачевська, солістка балету Львівської Опери, сьогодні передає своє вміння молодому поколінню, яке любить мистецтво і балет.

Лев Стругацький за короткий час свого перебування в Америці здобув собі признання і популярність серед українського громадянства, як талановитий диригент і піяніст. Він створив чи не найкращий дівочий хор „Жайворонки", який виступає з великим успіхом на різних імпрезах. Акомпаньювала Галина Мирошниченко проф. музики кляси фортепіяну при Музичному Інституті.

У другій частині концерту виступив ансамбль під кер. хореографа Уляни Шмериковської, виконуючи надзвичайно гарно гуцульські танці. У задумах і технічному виконанні цього ансамблю, що складається з дівчаток і одного хлопчика-„гуцула", видно було добру школу і талант хореографа.

Третю частину концерту виповнив хор молодших і старших дітей „Молода Думка". Треба подивляти музикальність і дисципліну цих милих хористів. Молодий диригент Станислав Косів заімпонував публіці інтерпретацією пісень і вмінням здобути з отієї дітвори чистоту тонів і абсолютну гармонію. Акомпаньювала піяністка Уліта Олшанівська, завжди усміхнена, ніби діткнена авролею всіх чарівних дітей на сцені.

Цей концерт влаштований для відзначення Року Дитини, залишив українську громаду в прекрасному настрої, в піднесеному дусі, з великою вірою в майбутність нашого мистецтва.

Велика подяка всім виконавцям, педагогам, мистцям, 98-му Відділові СУА, і особливе спасибі Орисі Генко, ініціятива і праця якої допомогли зреалізувати цю чудову, незабутню імпрезу.

Іван Гон

В ПЕРШУ БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ
нашого Невіджалуваного і ніколи Незабутнього
МУЖА І БАТЬКА

бл. п.
АЛЕКСАНДРА БАДУЛЯКА

буде відправлена

СЛУЖБА БОЖА
з ПАНАХИДОЮ

у ВІВТОРОК, 14-го Серпня 1979 р.
о год. 8-ій ранку в церкві
ЦАРЯ ХРИСТА у Філядельфії, Па.

Про молитви за спокій душі Покійного просять

дружина — ГАЛИНА
син — АНДРІЙ і Родина

ІРИНА ҐРЕХ

донька о. крилош. Кипріяна Хотинецького пароха в Ярославі, вдова по проф. гімн. в Перемишлі, нар. 24-го жовтня 1898 р. в Ярославі
прийнявши Найсвятіші Тайни померла 18 травня 1979 р. в Буенос Айресі і похоронена на цвинтарі Чакаріта.

З патріотичної родини винесла обов'язок жертвенної праці для народу і більш 60 років суспільно діяла в допомогових, жіночих релігійних т-вах в Ярославі, Перемишлі і в Буенос Айресі, в якім жила від 1948 р. Була скромна і працювала без почестей.

Ірина Ґрех була прикладним членом нашого Об'єднання і за народню працю відзначена Почесним членством. В похоронних відправах взяв участь земляк Преосв. Андрій Сапеляк. Оставила сина Юрія з дружиною і доньку Анну.

Вічна Їй Пам'ять!

Реґіональне Об'єднання
„Ярославщина та окраїни Засяння"

В ТРЕТЮ, НЕВИМОВНО БОЛЮЧУ РІЧНИЦЮ СМЕРТИ
нашої Найдорожчої і ніколи Незабутньої
ДРУЖИНИ, МАМИ і БАБУНІ

бл. п.
ЕВГЕНІЇ КНІГИНИЦЬКОЇ
з дому БОКС

будуть відслужені

ЗАУПОКІЙНІ СЛУЖБИ БОЖІ І ПАНАХИДИ
в середу, дня 20-го серпня 1979 р.,

о 9-ій год. ранку, за місцевим часом:
в церкві св. Николая в Торонті, Канада;
в церкві Преображення Господнього в Кічинер, Канада;
в церкві св. Юра, Ню Йорк, Н. Й.;
в церкві Пресв. Діви Марії В Лос Анджелес, Каліфорнія

В цей невимовно болючий час, просимо всю Родину, всіх Приятелів і Знайомих, згадати Покійну у своїх святих молитвах.

Муж — ВАСИЛЬ
Доня — д-р УЛЯНА
Зять — д-р ІВАН ФАЛЗАРАНО
Внучка — ЙОАННА
Внучок — ВАСИЛЬКО

Дивна дорога одного звідомлення

(З нагоди появи книжки „Союз Визволення України" Видавництва „Червона Калина")

Пані Христю, чи це не буде Вашого батька? сказала пані Л.

Дивлюся і справді у розірванім конверті, де нема ані надавця ані адресата, кілька сторін машинового, тоненького паперу покритого фіолетним друком, а вгорі прізвище д-р Роман Домчевський.

Звідкіля Ви це маєте? питаю.

Мій син працює на головній пошті і знайшов цей лист. Побачив, що писаний українською мовою і попискався. Побачивши прізвище, пригадав, що Ваше дівоче прізвище таке саме і тому я це вам принесла.

Я була зворушена і потрясена. Вдома роздумували ми обі з матір'ю, як цей лист зі звітом мого батька, про його працю з рамени Союзу Визволення України в таборі полонених в Кріттенфельді (Горішня Австрія) знайшовся у Ню Йорку на пошті? Хіба може Андрій Жук, визначний член Союзу Визволення України, який проживав у Відні і з яким мій тато був в постійному зв'язку посилав до когось тут в Америці деякі документації. Мій тато виїхав і помер мабуть у 1952 році.

Минуло кілька років. Чекаю в черзі при віконці в банку „Самопоміч" в Ню Йорку і чую, що до старшого, худощавого пана, невеликого росту, касирка каже: Дякую пане Дубрівний. І ту мить моя думка мигнула в мої дитячі літа, коли мої батьки часто говорили про табор полонених у Фрайштадті і не раз чула я прізвище Павла Дубрівного, який із-за своєї худощавої будови грав ролі дівчат у п'єсах ставлених полоненцями в таборі.

Звертаюся до пана Дубрівного: Вибачте, я почула Ваше прізвище. Чи були Ви може у таборі полонених у Фрайштадті?

Здивований погляд.

Так був, але звідки Ви про це можете знати? питає.

Я. Христя Домбчевська. Мій тато оповідав про Вас.

О! Боже! Та я ж возив Вас малесеньку у візочку у Фрайштадті (там я родилася) Так, я цей самий Павло Дубрівний. Це для мене чудова несподіванка, що я Вас зустрів.

Павло Дубрівний питав про моїх батьків, які вже тоді обоє не жили і сказав, що якраз за його редакцією книжка появилася про „Сільський Господар", де є стаття про мою матір, яка працювала у цьому товаристві.

Очевидно я зараз же замовила книжку.

За який час написав до мене Павло Дубрівний, сказавши що збирає матеріяли про Союз Визволення України та запитуючи чи може у мене є щось із архіву мого батька.

Відповіла я, що дивними дорогами дійшло до мене звідомлення мого тата, яке вислала йому з кількома світлинами.

Знову минув час і одного разу на засіданні Ради Директорів Видавництва „Червона Калина", дир. Петро Постолюк сьогодні вже покійний зголосив, що Павло Дубрівний склав манускрипт про СВУ і певну суму гроша на видання.

Час минав. Павла Дубрівного не стало в живих і я почала питати дир. Постолюка чи є надія на появу книжки. Тиждень перед своєю смертю дир. Постолюк сказав мені: Пані Христю, Ваше бажання сповниться. Книжка готова до коректи і дав мені розділ про мого тата до перегляду. А в дні смерти покійного Петра Постолюка книжка, яку по коректі віз до друкарні була в його тені.

Такими дорогами ішло звідомлення мого батька і зайшло до книжки, яка щойно появилася друком заходом Видавництва „Червона Калина".

Христя Навроцька

Два баварські міністри і три міністеріяльні урядовці в УВУ

(Відзначення проф. Г. Штадмюллера у його 70-ліття)

Д-р Георг Штадтмюллер, емеритований професор німецького мюнхенського університету, — поруч із покійними вже професорами д-ром Г. Райнфельдером та д-ром Е. Кошмідером, незаперечно належить до тих німецьких вчених, які найбільше спричинилися до утримання і розвитку Українського Вільного Університету. Як один із найкращих сучасних німецьких знавців історії европейського Сходу й Південного Сходу, він не тільки сам досліджував історію цих теренів, але й організував наукові досліди в покликаних нам до життя окремих Інститутах, альбанському і угорському; він очолював три роки також відомий мюнхенський Східньоевропейський Інститут, бувши на посту директора одним із наслідників добре відомого в українському науковому житті проф. д-ра Г. Коха. Він був теж співвирішним при оснуванні (1962 р.) „Дому української науки" офіційно „Товариства Сприяння Українській Нації"), яке об'єднало три відомі наші наукові Установи: поруч із Українським Вільним Університетом — Наукове Товариство ім. Шевченка та Український Технічно-Господарський Інститут (із збереженням самостійночти названих установ.)

Завдяки новому координуючому центрові можна було за деякий час приступити до відновлення авдиторного навчання в УВУ (у зимовому сезоні в 1965/66 роках. З цього часу авдиторне навчання провадиться постійно кожного року, і коли воно себе виправдало, проф. Штадтмюллер став професором-гостем (1972 р.). Зокрема великі заслуги поклав він у хвилині схвалення нового баварського високошкільного закону, на підставі якого УВУ мусів старатися про потвердження своїх академічних старань (остаточне позитивне рішення у червні 1978 року).

В Товаристві Сприяння проф. Штатмюллер є з хвилини заснування членом його Наукової Ради і співробітником його річника — німецькомовних „Записок". Сьогодні в Науковій Раді засідають два його учні, проф. д-р Е. Фелькль та доц. д-р Г. Ґляссль. Із семінара проф. Штадтмюллера вийшли також українські дослідники — д-р І. Жегуц, д-р П. Злепко та мгр А. Ребет.

17-го березня ц. р. сповнилося проф. Штадтмюллерові 70 років життя, і саме при цій нагоді керівні органи УВУ, щоб виявити йому вдячність рішили відзначити його почесним докторатом. Рівночасно це мало бути спеціяльним відзначенням наукових заслуг Ювілята, що як історик присвятив також чимало уваги правничим дисциплінам (історії права, праву народів та міжнародному праву). Тому рішено йому надати титул почесного доктора факультету права та суспільно-економічних наук УВУ.

Урочистий акт промоції відбувся 8-го червня ц. р. у великій залі УВУ з присутністю приблизно 90 осіб — у двох третинах неукраїнського походження. З баварського міністерства праці і суспільного ладу, яке опікується біженцями, був міністер д-р Г. Зінгбартль, який в цю пору є головою Кураторії Товариства Сприяння. Із міністерства освіти й віровизнань був міністеріяльний радник д-р П. Зель. Було репрезентоване місто Мюнхен, всі Інститути, очолювані раніше проф. Штадтмюллером, національні представництва балтійців, словаків, чехів, румунів, угорців, а з українських Вище Церковне Правління УАПЦ та Центральне Представництво Української Еміграції у Німеччині (о. протопресв. Палладій Дубицький та мгр А. Мельник). Треба відзначити, що ще ніколи так численно не був заступлений німецький науковий світ (10 професорів, а крім цього ще кількох доцентів і асистентів).

Після привітання гостей, ректор УВУ, проф. Янів з'ясував заслуги Ювілята для української науки взагалі, а для УВУ зокрема. Наукову діяльність змалював у своїй шанувальній промові колишній міністер освіти та віровизнань проф. д-р Теодор Мавнц, пішовши по лінії наукових дослідів проф. Штадтмюллера в ділянці правничих наук (Сам Мавнц — один із відоміших сучасних німецьких дослідників державного права). Після зв'язкої і блискучої доповіді наступив сам акт промоції: прочитання диплому у латинській мові (деканом факультету — проф. д-ром Б. Корлюком), вручення його Відзначеному та подяка Ювілята. З ґратулянтів виступив перший в імені баварського Уряду міністер д-р Піркль, що згадав теж письмовий привіт прем'єр-міністра д-р г. к. Ф-Й. Штравса; він підкреслив теж великі досягнення УВУ для поширення слов'янознавства в Німеччині і його широкі міжнародні контакти. В імені німецького наукового (історичного) світу промовив наступник Ювілята на катедрі історії европейського Сходу — проф. д-р Е. Геш, а в імені української спільноти склав побажання Президент ЦПУЕН — мгр А. Мельник. Від студентів-українців подякував колишньому патронові д-р Іван Жегуц, вносячи „Многолітствіє" для Відзначеного й присутньої його дружини, що їй вручив китицю квітів. Після письмових привітів прочитав проф. Штадтмюллер інавгураційну промову на тему: „До правної проблематики Нюрнберзьких процесів — на прикладі процесу проти німецьких південно-східних генералів".

Після традиційного „Ґавдеамус" і численних знімок всі перейшли до кімнати із перекускою, і урочистий акт закінчився дружньою розмовою у теплій атмосфері.

Проф. Штадтмюллерові буде присвячено найновіше число „Міттайлюнген", до якого викінчує він студію про „німецько-українські стосунки в минулому і сучасному".

Пресова Інформація УВУ

ВІДБУЛАСЯ...

(Закінчення зі стор. 1)

Пастор Георгій Вінс і Джері Лейбер, екзекутивний директор Американської Гельсінкської групи.

залишилося тільки троє, яких постійно „тероризують позасудовими заходами". Одначе, не дивлячись на арешти й терор, „нові члени приєдналися до Групи, підтримка діяльности Української Гельсінкської групи зростає в Україні, — заявив ген. Григоренко. Він також додав, що кореспонденти не цілком зрозуміли, що „правозахисний рух увійшов у таку стадію, що його вже зупинити не можна".

Крім того, — як заявив ген. Григоренко, — до Української групи пишуть листи й звернення всі, хто живе в Україні: евреї, росіяни, кримські татари". „Українська Гельсінкська група захищає всіх громадян України, незалежно від їхньої національности. Ми захищаємо право на виїзд усіх — українців, жидів і росіян з України. Ми захищаємо свободу релігійних переконань і право користуватися тим правом для всіх віровизнань в Україні. Такий наш приклад для Заходу" — так закінчив ген. Григоренко. Йому з української мови на англійську перекладав Адріян Каратницький.

Пастор Георгій Вінс наголошував також про порушення прав людини в Совєтському Союзі, заявляючи, що від того часу, коли відбулася зустріч у червні президента Картера і Брежнєва, переслідування християн у СССР посилилося. Він подав приклади, подаючи список імен, про переслідування християнських баптистів на протязі червня й липня цього року в Україні: в Донецьку, Кіровограді, Харкові; в Рязані, РСФСР; біля Гомелю, Білорусія; в Кишиневі, Молдавія.

Айше Сеітмуратова, діячка оборони прав кримських татар, яка недавно опинилася в ЗСА, говорила про переслідування й долю кримських татар.

Вона підкреслила, що кримські татари провадять боротьбу за свої права ще перед підписанням Гельсінкських угод і створення Гельсінкських груп у СССР. Совєтська влада насильно їх висилила з Криму. На протязі лише 18 місяців в 1944-45 роках, — як заявила Сеітмуратова, — 46,2 відсотка кримських татар було знищено — серед них 45,000 дітей нижче 16 років.

Нові „погроми" проти кримських татар посилилися минулої зими. В знак протесту проти нових переслідувань, — як заявила татарська дисидентка, — троє кримських татар покінчили з собою, а Муса Мамут спалив себе.

Сеітмуратова звернулася з закликом до всіх людей доброї волі рятувати її народ „від фізичного знищення", додаючи, що „так як Гітлер винищував жидів, тепер совєтський режим винищує кримських татар". Татари бажають вернутися на Крим, але Москва їм не дозволяє.

На пресовій конференції в Ню Йорку були присутні декілька інших колишніх совєтських дисидентів: Валерій Чалідзе, Александер Єсенін - Вольпін, Юрій Мнюх і українець Віктор Боровський.

Серед членів Американської Гельсінкської групи були Орвіл Г. Шел, заступник голови, Джері Лейбер, екзекутивний директор, Адріен ДеВінд і Марвін Е. Фрейкел.

АДРІЯНОВІ...

(Закінчення зі стор. 2)

імені яких я, з доручення Головного Екзекутивного Комітету, сьогодні цю Чудову Людину, Адріяна Лапичака, прощаю у вічність. Прощаю його, його осиротілій дружині пані Любі та всій його скорботній родині висловлюю щире і глибоке співчуття, згадуючи одну істину: Кого Бог любить, того досвідчає. Світлу пам'ять про цю Чудову Людину, Адріяна Лапичака, Український Народний Союз і його В-во „Свобода" збережуть назавжди.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

СУБОТА
11-го СЕРПНЯ 1979 Р.

Джерзі Сіті, Н. Дж. Місячні Збори Б-ва св. Івана Хрестителя 270 Відд. УНС о год. 7-ій вечора в Українському Народному Домі. На порядку: збирання членських вкладок, роздача дивіденди, організаційні справи, продаж білетів на Стейтовий День УНС, який відбудеться в неділю, 19-го серпня в Українському Селі в Бавнд Бруку, Н. Дж.

А. Струк — предсідник
С. Островський - фін.-секр.
В. Бутковський — рек.-секр.

НЕДІЛЯ
19 СЕРПНЯ 1979 Р.

Рочестер, Н. Й. Місячні Збори Б-ва св. Йосафата 217-го Відд.. о год. 2-ій по поп. в кафетерії школи св. Йосафата, з таким порядком: відкриття, відчитання протоколу, звіти фінансовий і хворих, як рівнож звіт Контр. Комісії за перше півріччя 1979 р. Проситься членів прибути, вирівнати вкладки і відібрати дивіденди.

Конст. Шевчук
Т. Кубарич
Дм. Пристай